

תרומה חט"ז שיחה ד'

ב"ש מסתכלים על כללות הדבר וב"ה מסתכלים על הפרטים. רבי אליעזר – כבית שמאי – מסתכל על כללות המזבח, שכולו נקרא מזבח הזהב ומזבח הנחושת ולכן הזהב והנחושת הוא טעם לטמא, ורק שהתורה קראה למזבחות אדמה ולכן הם כקרקע ואינם מקבלין טומאה

בענין המזבחות שנינו בחגיגה "כל הכלים שהיו במקדש טעונים טבילה חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת מפני שהם כקרקע דברי רבי אליעזר, וחכמים אומרים מפני שהם מצופין". ובגמרא בדעת חכמים: "אדרבה כיון דמצופין ניהו מיטמאו, אימא וחכמים מטמאים מפני שהם מצופין, ואי בעית אימא רבנן לרבי אליעזר קאמרי מאי דעתך כיון דמצופין מיבטל בטיל ציפויין גבייהו". ומפרש רש"י שחכמים אומרים לר"א "מאי דעתך" – שר"א אומר שהטעם שמזבחות טהורים הוא מפני שהן כקרקע, ואינם טהורים משום שהם כלי עץ העשוי לנחת, הוא מפני שהן מצופין, והציפוי הוא טעם לטמא, ולכן אומרים לו חכמים אדרבא "מיבטל בטיל ציפויין גבייהו".

אך הרמב"ם מפרש שהחכמים מדברים לפי שיטתם, ש"מפני שהן מצופין" הוא טעם לטהר (דלא כרש"י שאומר שזהו טעם לטמא), דחכמים סוברים שכשהשימוש אינו בגוף הכלי אלא בחיפוי אזי אין הכלי מקבל טומאה. ועד"ז כאן שהזהב ונחושת הוא רק ציפוי הבטל למזבח, ולכן אין המזבחות מקבלין טומאה. היינו שלרש"י בדעת רבנן הציפוי הוא טעם לטמא, ורק מפני שהתורה קראה למזבחות מזבח אדמה לכן הציפוי בטל לגבייהו, ואילו להרמב"ם בדעת רבנן הציפוי הוא טעם לטהר.

וביאור פירוש הרמב"ם: רבי אליעזר שמותי הוא ולכן מפרש על פי ה"לשיטתיה" דשמאי בש"ס.

ויובן בהקדים ביאור ה"לשיטתיה" בפלוגתות שמאי והלל, שבית שמאי מסתכלים על כללות הדבר ובית הלל מסתכלים בפרטי הדבר.

בית שמאי: "מאור האש", כי בכללות ישנו אור אחד. ובית הלל אומרים "בורא מאורי האש", כי כשמסתכלים בפרטות רואים שישנם הרבה גוונים באש.

כיצד מרקדים לפני הכלה, בית שמאי: "כלה כמות שהיא". ובית הלל: (כשמסתכלים בפרטים רואים שמפני ש"לקח מקח מן השוק" הרי זה מפני ש"בעיניו" ישנו פרט טוב, ולכן "ישבחנו בעיניו", ולכן) "כלה נאה וחסודה" (כי יש בה פרט שמצידו היא נאה).

בסיפור הגרים שבאו להתגייר, הנה שמאי הסתכל בכללות הדבר ולכן לא קיבלם, משא"כ הלל התעמק בפרטי הדבר וראה שבפנימיות הם רוצים להתגייר כראוי.

"בית שמאי אומרים כל הנשים דיין שעתן ובית הלל אומרים מפקידה לפקידה".

"העוף עולה עם הגבינה על השולחן ואינו נאכל דברי בית שמאי ובית הלל אומרים לא עולה ולא נאכל".

"מטפחות ספרים בין מצויירות ובין שאינן מצויירות דברי בית שמאי, בית הלל אומרים מצויירות טהורות שאינן מצויירות טמאות".

ועל פי זה יובן בענין המזבחות, שרבי אליעזר – כבית שמאי – מסתכל על כללות המזבח, שכולו נקרא מזבח הזהב ומזבח הנחושת ולכן הזהב והנחושת הוא טעם לטמא, ורק שהם טהורים מפני שהתורה

קראה למזבחות אדמה, ולכן הם כקרקע, ואינם מקבלין טומאה. משא"כ חכמים מסתכלים בפרטי הדבר ורואים שהזהב והנחושת הוא רק ציפוי ולכן בטלים ל(כלי)עץ (העשויין לנחת), ואינם מקבלים טומאה. והנה, ההלכה היא כהלל ולכן כל ישראל הם "כלה נאה וחסודה", דאף שבחיצוניות אינו נראה, מ"מ ע"י הידיעה שכל ישראל הם מקח של הקב"ה, ועל ידי שהקב"ה "דעתו מעורבת עם הבריות" - שידע על הנסיונות וכו' שישנם בעולם יראה שבני ישראל הם "כלה נאה וחסודה".